

Konrad Zacharski

Organy

Na początek hasło, które z pewnością wszystkich zaskoczy: **ORGANY!** 😊;-)

Co zatem wiemy o Organach?

1. Organy to król instrumentów (powtarzam za W. A. Mozartem).
2. Organy to „Piękno zintegrowane”, „Synteza sztuk” (za prof. J. Gembalskim).
3. Organy to swego rodzaju ‘maszyna’ sterująca grą setek lub tysięcy instrumentów dętych. Podejście takie z jednej strony zwraca uwagę na obecność w instrumencie dużej ilości piszczałek, z których każda traktowana jest jako odrębny instrument muzyczny, z drugiej natomiast ukazuje organy jako wynalazek będący owocem myśli technicznej (inżynierskiej).
4. Organy to największy instrument muzyczny. Największy, najcięższy, wydaje się, że jeden z najlepiej rozpoznawalnych (obok fortepianu, skrzypiec i gitary), uznawany za najdoskonalszy (po głosie ludzkim), a czasami wręcz za instrument boskiego pochodzenia, którego sakralny charakter brzmienia predestynuje go do bycia instrumentem liturgicznym.
5. A z punktu widzenia klasyfikacji instrumentoznawczej?
 - Instrument klawiszowy (choć trzeba pamiętać, że ‘klawiatury’ organów w początkach ich istnienia wyglądem w ogóle nie przypominały klawiatur znanych współcześnie).
 - Aerofon (instrument dęty) – to taka trochę ogólna, ‘popularna’, tradycyjna klasyfikacja, wciąż spotykana w wielu słownikach i encyklopediach (np. J. Habela, „Słowniczek muzyczny”). Klasyfikacja poprawna o ile w instrumencie występują wyłącznie głosy wargowe.

- Obecność głosów języczkowych wymaga uszczegółowienia tej klasyfikacji. I tak, wg M. Drobnera („Instrumentoznawstwo i akustyka”):

-> Część wargowa organów: dęty (aerofon) ->
 wargowy ->
 miechowy

-> Część języczkowa organów: samobrzmiący (idiofon) ->
 języzkowy ->
 mechanicznomiechowy

- Co do nazywania organów piszczałkowych aerofonem można się natknąć na jeszcze jedno podejście. C. Sachs („Historia instrumentów muzycznych”) pośród aerofonów wyróżnia grupę instrumentów dętych oraz grupę tzw. aerofonów wolnych. W piszczałkach wargowych (instrumentach dętych) częstotliwość dźwięku determinowana jest wysokością drgającego słupa powietrza zamkniętego w korpusie piszczałki, w piszczałkach języczkowych (aerofonach wolnych) natomiast – o wysokości dźwięku decydują rozmiary drgającego, metalowego stroika (tutaj korpus piszczałki w zasadzie nie jest konieczny, ale jeśli już jest, to działa on jako rezonator wzmacniający określone składowe harmoniczne dźwięku, wpływając tym samym na jego barwę, ale nie na wysokość, bo ta ustalona jest rozmiarem stroika).

15 LISTOPADA 2018